

Philippe Van Parijs

Geen rook meer rond de toekomst van Brussel

De Morgen, 16 juni 2008, p.14

Het was een mooie avond, die 10de juni in het Théâtre National, een initiatief van *De Morgen* en *Le Soir*: een aangename en leerrijke avond, met enkele briljante tragikomische acteurs, enkele momenten van grote openhartigheid en enkele primeurs wat de vorm betreft. Of is het al eerder gebeurd dat een Waals minister-president of een FDF-staatssecretaris resoluut de norm "ieder zijn taal" laat varen om zich in het openbaar in het Nederlands te wenden tot Vlaamse gesprekspartners? Bravo. Wie de taal van de ander spreekt, verlaagt zich niet, maar maakt zich groter.

En wat de inhoud betreft onthoud ik vooral de belangrijke toelichting van Rudy Demotte bij de verklaring Demotte-Picqué van 17 april 2008. Kris Peeters, Demottes Vlaamse tegenhanger, gaf toe dat hij die verklaring enkele malen herlezen had, maar nog steeds niet begreep – hij was niet de enige – wat een federatie binnen een federatie wel mocht zijn. Louis Tobback van zijn kant had ze te snel gelezen, want hij meende te begrijpen dat de Franstaligen eindelijk deden wat de Vlamingen van meet af aan hadden gedaan: hun Gewest laten samenvallen met hun Gemeenschap om de tweede grondwettelijke deelstaat van de Belgische Staat te vormen. Rudy Demotte heeft alle onduidelijkheid weggenomen: het zijn de drie Gewesten en niet de twee Gemeenschappen die de "fundamentele basis" van de Belgische federatie vormen. De Gemeenschap Wallonië-Brussel moet dus niet gezien worden als de eerste aanzet van een Franstalige deelstaat, noch als een poging van Wallonië om Brussel te annexeren, maar als een intelligente keuze van twee officieel tweetalige Gewesten, allebei bezorgd over hun taalminderheid, om, op voet van gelijkheid, om te gaan met die materies die ze opportuun achten. Opdat de woorden van de minister-president ook zichtbaar zouden zijn in de symbolen, is het hoog tijd dat de Brusselse iris een plaats krijgt naast de Waalse haan in het embleem van de Gemeenschap Wallonië-Brussel.

De droom van Brussel als *condominium* van Vlaanderen en Wallonië, een droom die nauw samenhangt met de achterhaalde hersenschim van een Belgique à papa met twee gemeenschappen, moet dus voorgoed begraven worden. Louis Tobback had duidelijk het tegendeel begrepen en kon zijn verrassing niet verbergen toen de krachtige uitspraak van Benoit Cerexhe dat een dergelijk condominium voor de Brusselaars totaal onaanvaardbaar was, op een stormachtig applaus kon rekenen. Betekent dat dan dat Brussel een volwaardig Gewest moet zijn, op voet van gelijkheid met de twee andere? Ja en nee. Ja, in de zin dat de bevoegdheden die zijn toegekend aan de overheid van de twee andere Gewesten, ook moeten toegekend worden aan de Brusselse overheden, die geen orders hoeven te krijgen, noch van

Vlaanderen noch van Wallonië. Nee, in de zin dat op Brussel-Hoofdstad de verantwoordelijkheid rust een dubbele taak als hoofdstad op zich te nemen: een taak als hoofdstad van de federale Staat België en een steeds belangrijker wordende taak als hoofdstad van de Europese Unie. Voor België en Europa vloeien daaruit verplichtingen voort tegenover Brussel, vooral waar het gaat om de financiering van de functies die eigen zijn aan zijn status als hoofdstad – een probleem dat overigens vaak, en ook in dit debat, wordt verward met de vraag naar een eerlijke financiering van de uitgaven van ieder Gewest op basis van zijn bevolking. Maar aan deze verplichtingen zijn ook rechten verbonden, en dus gerechtvaardigde beperkingen aan de gewestelijke autonomie van Brussel-Hoofdstad – vooral met betrekking tot het gebruik van de financiering die het dankt aan zijn rol als hoofdstad – die niet bestaan in Vlaanderen en Wallonië.

Zo bekeken hebben Kris Peeters en Louis Tobback volkomen gelijk hun afkeuring te tonen over de vage term "Volwaardig Gewest". Maar als ze recht hebben op een mening over sommige aspecten van wat in Brussel gebeurt, dan is dat niet als Vlamingen – al zijn de Vlaamse instellingen er welkom zolang Antwerpen niet waardig wordt geacht ze te huisvesten. Dan is dat alleen – en dat geldt net zo goed voor de Walen – als Belgen en als Europeanen. Als ze er meer te zeggen willen hebben, dan is dat perfect mogelijk. Dan hoeven ze er alleen maar te komen wonen. Brussel heeft behoefte aan meer Nederlandstaligen, al was het alleen maar om de rest van de bevolking te helpen om Nederlands te leren. Maar dan moeten ze wel snel zijn. Sinds Brussel een Gewest is geworden, is de bevolking opnieuw gaan toenemen. Vandaag groeit ze dubbel zo snel als in Vlaanderen en het moment nadert waarop het historisch record van 1968 zal gebroken worden. Het is er duurder dan in Vlaanderen en de stoepen zijn er minder schoon dan in Leuven – waar Louis Tobback ze zo goed laat schrobben dat Charles Picqué er nog nauwelijks op durft te lopen – maar wat een luxe voor al die onbevooroordeelde Vlaamse jongeren die er kunnen genieten van de uitdagingen en de genoegens van het kosmopolitische hart van het Europa van de 21ste eeuw!

Hoe moet het dan verder met Brussel als België zou barsten? Kris Peeters zei dat hij niet verwachtte een dergelijk scenario onder ogen te moeten zien, en beperkte zich ertoe te herhalen dat Vlaanderen Brussel nooit zal loslaten, en Louis Tobback trok daar in alle onschuld de logische conclusie uit. Het Vlaams Belang beweert in staat te zijn Brussel af te kopen of uit te hongeren, maar wie neemt zoiets ernstig? De separatistische club "In de Warande" had beloofd met een tweede manifest over Brussel te komen, maar daarop is het nog steeds wachten. Kortom, zegt Tobback, vanwege Brussel is een splitsing van het land gewoon onmogelijk. Wat natuurlijk wel kan, is dat we er alles aan doen om elkaar het leven zo zuur te maken dat het samenleven verwordt tot een nachtmerrie, waaruit we niet meer wakker worden.

Hoe is dat te vermijden? Guy Vanhengel hield een vurig pleidooi voor een federale kieskring. Kris Peeters repliceerde alleen maar dat zoiets in

geen enkele andere federale Staat bestond. Een slappe repliek natuurlijk, en Guy Vanhengel antwoordde dan ook dat ons federalisme wel meer aparte trekjes vertoonde. Louis Tobback meende dan weer dat als een federale kieskring deel uitmaakte van een globale oplossing, hij ermee zou kunnen leven, zoals hij dat deed met andere "aberraties". Hij is op de goede weg, maar heeft nog een eind te gaan. Want zoals toonaangevende figuren uit alle niet-separatistische partijen hebben gezegd (zie www.paviagroup.be), zijn onze politieke partijen vóór de verkiezingen gedwongen geweest tot een dubbel communautair opbod, dat na de verkiezingen heeft geleid tot hopeloze impasses, die onze politieke leiders ridiculiseren en een goed bestuur van het land onmogelijk maken. Bovendien moeten onze federale ministers zich vandaag electoraal slechts verantwoorden tegenover de helft van de bevolking waarover ze regeren. Dát is de aberratie. Een federale kieskring is geen wondermiddel, maar wel een conditio sine qua non voor een sereen functioneren van het federale België en dus ook van zijn hoofdstad. Het luide applaus waardoor het pleidooi van Guy Vanhengel geregeld werd onderbroken, bewijst dat velen dat begrepen hebben. Het is de vraag of onze leiders in staat zullen zijn hun bekrompen kortetermijnplannetjes op te geven om te handelen in het belang van onze drie Gewesten.